

Isä Robertin työtoveri Rekolasta ja Myllyjärveltä (1961-1971), itävaltalainen isä Theodor Rohner vieraili juuri Suomessa. Täällä hän tapasi entisiä ja uusia ystäviä ja tuttavavia sekä vietti messun isä Robertia ja meitä kaikkia muitakin kristittyjä muistaen. Isä Theodor piti myös vapaamuotoisen esitelmä- ja keskustelutilaisuuden, jossa hän kertoi erityisesti omasta henkilöhistoriastaan, tulostaan Suomeen ja 15 vuodestaan pappina Brasiliassa (1971-1987). Nykyisin isä Theodor asuu ja toimii aktiivisesti perusyhteisössä syntymäkaupungissaan Dornbirnissä Itävallassa lähellä Sveitsin rajaa alppimaisemissa; ”Sieltä korkealta olen voinut katsella ihmisiä alaspäin” nauroi isä Theodor sydämellisesti. Isä Theodorin elämäntyö kertoo kuinka kaukaa haettu tämä vitsi on. Brasiliassa isä Theodor teki työtä mm. prostituoitujen parissa järkyttyään siitä miten hänen Brasiliaan tullessaan prostituoitujen lapsia ei saanut kastaa, jos äidit eivät antaneet näitä pois.

ESITELMÄ JA KESKUSTELUTILAISUUS

Isä Theodor syntyi 2.1.1934 ja silloisen tavan mukaan hänet kastettiin hyvin pian syntymän jälkeen, jo 6.1. Kummitäti oli sama perheen kaikilla kuudella sisaruksella ja kastetilaisuudessa hän piti tapanaan kantaa vastasyntynyt Neitsyt Marian kuvan eteen omistaakseen lapsen hänen huomaansa. Isä Theodorin kohdalla tädiltä ”meni pasmat sekaisin”. ”Kun minut kastettiin”, kertoi isä Theodor, ”oli Loppiainen ja Neitsyt Marian kuvan paikalla oli jouluseimi. Tätini häkeltäytyi hetkellisesti tästä niin, että tuli omistaneeksi minut yhdelle tietäjistä, Balthasarille, mustalle Itämaan tietäjälle. Ehkä sillä oli merkitystä!” (naurua jälleen). ”Jo hyvin pienenä tiesin, että tahdon lähetystyöhön.”

Isä Theodor kertoi meille:

”Aluksi oli vaikeuksia minun kanssani. Kun olin pieni, en halunnut syödä. Kohdallani yritettiin sitten kaikenlaista ja minulle tehtiin erityisiä kakkuja, jossa oli rusinoita, mutta sanoin, että noita mustia, rumia pisteitä minä en syö. Nuorena mietin filosofi Heideggerin sanoja, että meidät on heitetty tähän maailmaan eikä meiltä ole kysytty tahdommeko sitä. Mietin miksi minä olen joutunut tänne. Nyt vanhana olen tyytyväinen, iloitsen elämästä”.

”Kun olen tavannut vanhoja ystäviä, monet kertovat tullessaan konservatiivisemmiksi iän myötä –minä olen, ja kuulemma olen, tullut radikaalimmaksi” (naurua). ”Minua tutkinut psykologi sanoi kauan sitten, että ”OK -sovin kyllä siihen, että seuraan auktoriteetteja”, mutta ehkä tämä psykologi näki vain yhden puolen minusta” (naurua).

”Aluksi oli vaikea löytää sopivaa opiskelupaikkaa Sitä tarjottiin ”viileiltä Brittein saarilta”, mutta sinne en tahtonut. Lopulta minut hyväksyttiin Roomaan ja siellä opiskelin 7 vuotta, ensin vuoden saksalaisessa seminaarissa, sitten venäläisessä Russicumissa. Kuri oli ankara. Toisten huoneisiin ei saanut mennä, piti puhua vain oven suussa. Kirjeet piti lähettää ja ottaa vastaan avoimina, ulos sai mennä vain kahden muun seminaristin seurassa. ”Hyvä on” ajattelin –”minä voin tämän tehdä niin kauan kun opiskelen, mutta kun olen valmis pappi, teen niin kuin itse tahdon”.

”Silloin sattui myös välillä hauskoja asioita. Kerran tuli Suomesta kaksi pappia, toinen ortodoksi, toinen luterilainen. Heidän kanssaan pääsin kaupungille, mutta kommunikaatio oli hyvin erikoista. Osaamamme kielet menivät sillä tavoin ristiin, että meistä aina kaksi kerrallaan saattoi kommunikoida keskenään yhteisellä kielellä, mutta kolmas ei silloin

ymmärtänyt mitään!

Kun sitten eteemme osui matkamuistokoku, halusimme ostaa jotakin. Myyjä ihmetellen kysyi mitä kieliä me oikein puhumme? Tietysti kerroimme hänelle ja siinä me olimme: ostimme ruusukkoja (toisella suomalaisella oli kymmenen lasta ja sen mukaisen määrän hän osti ruusukoita), kristittyjen ekumenian nimissä, ja kuka ne möikään meille: juutalainen!”

Kun valmistuin, minua pyydettiin jäämään Roomaan, mutta ajattelin ”ei”. Seitsemän vuotta on tarpeeksi. Erilaisten vaiheiden jälkeen matkustin Pariisiin. Sinne olisin mielelläni jäänyt pidemmäksi aikaa, mutta se edellytti taas esimiehen lupaa. Esimieheni vastasi, ettei hän ole lähettänyt minua Pariisiin eikä niin muodoin voi myöntää lupaa oleskeluuni. Sen jälkeen kirjoitin Roomaan, josta tuli täysin yllättävä vastaus: ”Ellei teillä ole mitään ylityspääsemättömiä esteitä voisitteko ajatella Suomea? Siellä tarvittaisiin apua”. Täysin ylityspääsemättömiä esteitä? Mikä se voisi olla? Kylmä ilma? Silloin voi panna päälle villapaitoja. Vaikea kieli? No, sitä voi oppia. Ei, minulla ei ollut syytä kieltäytyä. Tunsin jo entuudestaan isä Robert de Caluwén ja kirjoitin hänelle, että tulen, mutta voisinko vielä jäädä muutamaksi kuukaudeksi Pariisiin? Sain vastauksen: ”Kuule, minä olen ollut täällä yksin niin monta vuotta, että jää sinä vain sinne Pariisiin ja kun tulen kokoukseen Müncheniin, tulemme sitten yhdessä syksyllä Suomeen.” Ja näin kaikki tapahtui. Isä Robert sai olla kanssani hyvin kärsivällinen, sillä halusin, että keskustelimme vain suomeksi. Silloin isä Robert sai odottaa 10 minuuttia, että sanoin yhden lauseen.”

Esityksen tällä kohdilla yleisöstä eräs muisti tämän ja kysyi: muistatko isä Theodor mikä oli ensimmäinen lauseesi suomeksi? Se oli: ”Minä keitän täitä (teetä)”. (naurua)

”Ekumenia oli tietysti tärkeä asia. Upsalassa pidettiin kokous, jossa luterilaiset ja niin hiljaiset suomalaiset nuoret olivat hyvin innoissaan ja painostivat kovasti arkkipiispa Martti Simojokea (17.9.1908-25.4.1999, arkkipiispa vuosina 64-78) tekemään Suomessa jotakin konkreettista ekumenian hyväksi. ”Lupaa!” vaativat nämä suomalaiset ja Simojoki lupasi. Yhteisen ekumeenisen kokouksen pitäminen sitten kuitenkin siirtyi ja siirtyi kunnes lopulta se pidettiin. Esitelmät olivat hyvin kauniita ja tilaisuuden jälkeen monet olivat taas hyvin innoissaan –vain suomalaiset nuoret olivat pää riipuksissa. Ihmeteltiin eivätkö he pitäneet esitelmiä kauniina? ”Kyllä, sitä ne juuri olivat –eikä mitään tapahdu” vastasivat nuoret. Silloin minä ymmärsin, että pitää tehdä jotain NYT, huomenna on jo myöhäistä. Näin perustettiin ekumeenisten nuorten yhteisö.

”Vuosien kuluessa ymmärsin ja myönsin, ettei ekumenia voi toteutua. Kirkkoja ei voi pakottaa tekemään sellaista mitä ne eivät tahdo eivätkä ne tahdo yhdistyä. Nykyään ajattelen, että Jumala puhuu monella tavalla. Kirkkojen ei tarvitse yhdistyä. Jos kahden eri maan kansalaiset avioituvat, perheessä voi olla kaksi täysivaltaista kansalaisuutta. Miksi emme voisi myös kirkoissa hyväksyä tätä lähtökohtaa: uskovainen voi kuulua useampaan kirkkoon”.

”Järjestimme monenlaisia tapaamisia, kerran myös ateistien yhdistyksen kanssa. Tämä oli mielenkiintoinen. Ateistien vastaus kirkon ongelmiin oli ”ulos kirkosta”, mutta kun kysyimme millainen kirkon heidän mielestään pitäisi olla, huomasimme, että puhuimme hyvin samoista asioista. Me kristittyinä emme lähde ulos kirkosta, jäämme siihen ja yritämme muuttaa sitä. Ehkä ei enää –kuten suomenkielellä voi hienosti ilmaista- ”kaikki uusiksi!”, vaan ”jotakin voi muuttaa”.

”Brasiliassa toimin eri seurakunnissa. Siellä pappeja oli hyvin vähän ja pappi joutui matkustamaan paljon. Omassa hiippakunnassa papilla saattoi olla tilanne missä hän vain kerran vuodessa tai jopa vain joka toinen vuosi ehti vierailta jossain kylässä. Kun hän tuli, pidettiin joukkokasteita, joukkohäitä, megamessuja. Joissakin hiippakunnissa toimi perusyhteisöjä, jotka tekivät paljon tärkeää valmistelevaa ja hoitavaa työtä. Näissä hiippakunnissa pappina toimiminen oli helpompaa –niissä toisissa -kamalaa.”

”Sosiaaliset ongelmat olivat Brasiliassa vaikeita. Lääkäreitä ei ollut, mutta apteekkeja

sitäkin enemmän –apteekkarit ansaitsivat apteekeilla rahaa. Joskus he myivät aspiriinia, vaikka olisi pitänyt antaa antibiootteja. Mutta halpa aspiriini lisäsi voittoa. Potilaita hoidettiin, jopa leikattiin, kadulla ja työ jatkui vielä pimeän tultua katulamppujen valossa. Työtä olisi ollut mahdottomasti. Me teimme kuitenkin niin, että oma hoitajamme hoiti potilaita aamupäivisin, mutta iltapäivisin ja viikonloppuisin hän teki valistustyötä. Se oli siinä yhteiskunnassa ylellisyyttä. Ihmisten oli tehtävä työtä ja he toivoivat, etteivät sairastu. Sairautta ajateltiin vasta jos sairastuttiin –sitä ei voinut ajatella voisiko sairauden tulon ehkäistä.”

”Aluksi minun oli Brasiliassakin toteltava esimiehiäni ja opetettava kuten käskettiin. Minä tottelin. Samalla katselin, minkälaisessa maailmassa minä oikein olin. Minulle opetettiin, että lapsi kastetaan vain jos voidaan todella uskoa, että vanhemmat voivat sitoutua hyvään kristilliseen kasvatustyöhön. Jos sen ei odoteta onnistuvan, ei kasteta. Prostituoitujen lapsia –ja niitä maassa oli tietenkin paljon- ei kastettu. He saivat kasteen vain jos äiti antoi heidät pois. Tämä oli väärin. Kun kerran lepäisin riippumatossa ja viereisessä riippumatossa lepäsi piispa, puhuin asiasta. Piispa kehotti minua ottamaan asian esille yleisessä kokouksessa ja sitä kautta pystyin vaikuttamaan. Viimeiset kaksi ja puoli vuotta Brasiliassa tein työtä prostituoitujen parissa.”

”Pienen ryhmämme tavoite oli välittää prostituoituille viesti, että heidän ihmisarvonsa on sama kuin kaikkien muidenkin, että poliisin täytyy kohdella heitä niin kuin muitakin kansalaisia (usein poliisi mielivaltaisesti tunkeutui naisten asuntoihin ja teki mitä tahtoi) ja että se nimi –tai nimitys- jolla heitä kutsuttiin ja jolla he itsekin kutsuivat itseään, ei ole heidän nimensä. Opetimme naisia myös lukemaan ja kirjoittamaan. Joillekin se oli liian vaikeaa, mutta jo oman nimen jäljentämisen oppiminen merkitsi monille paljon.”

”Järjestimme ryhmiä, joiden tehtäväksi annettiin pohtia mistä prostituutio syntyy. Ryhmät erosivat toisistaan ja tuloksista oli helppo nähdä kuinka paljon ryhmissä oli pystytty miettimään annettua tehtävää. Meillä oli kolme palstaa. Ensimmäiseen ryhmän piti täyttää prostituutioon johtavat henkilökohtaiset syyt, kolmanteen yhteiskunnasta johtuvat syyt ja niiden keskelle toiseksi päällekkäiset (1. ja 3. palsta) syyt prostituutioon. Jos keskimääräinen palsta täyttyi näkemyksillä, oli keskusteltu paljon, jos vain kolmas palsta oli täynnä, keskustelua oli ollut vähemmän. Ensimmäisen palstan lista oli kuitenkin aina hyvin lyhyt.”

”Brasiliassa prostituutio on erilaista kuin Euroopassa siinä mielessä, että monet välittäjistä ovat naisia ja itse entisiä prostituoituja. He eivät vastustaneet työtämme, vaan sallivat meidän tulla puhumaan naisille. Tehdessämme ristisaaton kuljimme myös näiden naisten ghettojen kautta –se oli täysin vastoin aikaisempia tapoja.”

”Oli opettavaista huomata, että vähäosaisten auttaminen ei ollut meriitti. On tavallista, että jos toimii syrjäytettyjen kanssa, tulee itsekin syrjäytetyksi. Brasiliassa olen oppinut elämästä eniten. Toteamus, jota alussa pidimme ”pienenä valheenamme”: ”Me emme tulleet opettamaan teitä, vaan oppimaan teiltä”, oli totuus. Aluksi ihmiset vastasivat kysymyksiimme: ”Ei, emme me osaa vastata. TE osaatte vastata! Te olette koulutettuja, teidän pitää vastata.” Sanoimme silloin: On kouluja joissa on pulpetit ja tuolit ja opettaja ja joissa opitaan lukemaan ja kirjoittamaan ja paljon asioita. Mutta on myös elämän kouluja, joita me kaikki olemme käyneet. Usein TE olette oppineet tästä koulusta enemmän kuin ME. Opettakaa meitä.”

MESSU MYLLYJÄRVELLÄ

Aamupäivällä 12.8. 07 isä Theodor vietti messun Myllyjärvellä Kaisankodilla missä myös isä Robert ajoittain piti rukoushetkiä, hartauksia ja esitelmiä. Voidaan sanoa, että aamupäivän sää oli kunnianosoitus isä Robertille, luonnonystävälle! Viikon jatkuneiden helteiden jälkeen kuului ukkosen kumu juuri kun isä Theodor oli pyytänyt meitä muistelemaan jotakin isä Robertista. Kun eräs meistä esitti toiveen rukouksesta rohkeuden puolesta, räjähti taivaalta kunnan paukku ja kun toinen läsnäolijoista rukoili, että ”kuten tämä sade kasvattaa luontoa, samoin se kasvattaisi kirkossa uuden polven nuoria puolustamaan kaikkea sitä mistä

kahden päivän ajan olemme puhuneet”, sade ulkopuolella kiihtyi huminaksi ja salaman leimahdus valaisi pienen ”Kavaljeeri” tuvan täydelleen sekunnin murto-osaksi.

Ehkä jollekin pilvinen taivas ja sade eivät täyttäneet ideaalia, mutta isä Robert olisi iloinnut? Isä Theodorin ja keskustelijoiden tiet erosivat entisen Myllyjärven ekumeenisen keskuksen kirkossa jossa saimme vierailta ja muistaa tälläkin tavoin isä Robertia. Vanhoja kirkkokuorolaisia, vanhoja ystäviä kokoontui vanhentuneessa kirkossa. Toivotaan, että tarina ei pääty kuten John Steinbeckin romaani ”Ystävyden talo”, jonka viimeinen lause kuuluu: ”Ja hetken kuluttua he kääntyivät ja lähtivät hitaasti astelemaan pois päin, eikä heistä kaksi astunut yhdessä”. (suom. Jouko Linturi, KK:n kirjapaino 1965)

Katkirkko